

Szkolny Program Profilaktyki
w Zespole Szkół
im. Emilii Sczanieckiej
w Pniewach
na lata
2016-2021

Spis treści

- I. Wprowadzenie.
- II. Podstawa prawna programu profilaktyki.
- III. Diagnoza
- IV. Cele programu profilaktyki.
- V. Strategie działań profilaktycznych.
- VI. Działania szkoły w zakresie profilaktyki pierwszego stopnia
- VII. Oczekiwane efekty działań w zakresie profilaktyki pierwszego stopnia
- VIII. Działania szkoły w zakresie profilaktyki drugiego stopnia.
- IX. Obowiązki osób odpowiedzialnych za realizację programu.
- X. Ewaluacja programu.

I. Wprowadzenie

Czasy, w których żyjemy charakteryzują się przyśpieszonym tempem przemian, których jednym z wyrazów jest wzrost ilości i wagi zachowań destrukcyjnych młodzieży, również w ramach życia szkolnego.

Aby przeciwdziałać temu zjawisku, konieczne jest podejmowanie na terenie szkoły wielopoziomowych działań profilaktycznych obejmujących całe środowisko szkolne. Profilaktykę rozumie się jako proces wspierający zdrowie fizyczne i psychiczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom. Program profilaktyki jest wynikiem diagnozy problemów występujących w społeczności lokalnej i potrzeb środowiska uczniów, rodziców i nauczycieli. W działaniach profilaktycznych skupiamy się na profilaktyce stopnia pierwszego i drugiego.

Profilaktyka pierwszego stopnia polega na promowaniu zdrowego stylu życia i zapobieganiu zagrożeniom. Działania te skierowane są do całej społeczności uczniowskiej, nauczycieli i pracowników szkoły, do rodziców uczniów. Realizują je wszyscy nauczyciele, pracownicy szkoły i rodzice.

Profilaktyka drugiego stopnia to działania skierowane do uczniów podwyższonego ryzyka dysfunkcyjności mające na celu pomóc im w redukcji tego ryzyka. Tę formę profilaktyki realizują nauczyciele, pedagog szkolny i specjaliści współpracujący ze szkołą. Program ma charakter środowiskowy, bo objęto nim wszystkie osoby tworzące środowisko szkolne.

II. Podstawa prawna programu

Prawo do włączania w wychowanie programów profilaktycznych dają szkołom rozporządzenia i ustawy.

1. Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.
2. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r.
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
5. Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem
7. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

III. Diagnoza

Szkolny program profilaktyki został opracowany w oparciu o diagnozę środowiska szkolnego Zespołu Szkół im. Emilii Sczanieckiej w Pniewach. Diagnozy dokonano w oparciu o analizę:

- rozmów i obserwacji uczniów na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych,
- informacji nauczycieli o bieżących problemach wychowawczych,
- rozmów z rodzicami,
- dokumentacji szkolnej, w tym dzienników lekcyjnych,
- informacji otrzymanych z instytucji współpracujących ze szkołą,
- opinii uczniów wyrażanych m.in. przez członków SU,
- frekwencji rodziców na zebraniach organizowanych przez szkołę.

IV. Cele programu

1. Stworzenie warunków bezpiecznego funkcjonowania szkoły.
2. Stworzenie warunków powstania szkoły wolnej od uzależnień.
3. Aktywizacja środowiska szkolnego w zakresie oddziaływań profilaktycznych.
4. Promowanie zdrowego stylu życia.
5. Dostarczenie informacji na temat zagrożeń.
6. Wskazanie możliwości unikania zagrożeń i sposobów radzenia sobie z nimi.
7. Kształtowanie właściwego zachowania uczniów.
8. Utrwalanie postaw i zachowań społecznych warunkujących prawidłowy rozwój.
9. Zapewnienie młodzieży pomocy wychowawczej i terapeutycznej.
10. Wspieranie rodziców w procesie wychowania.
11. Uczestnictwo w kampanii Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
12. Współpraca z Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

V. Strategie działań profilaktycznych

1. **Strategia informacyjna** – jej celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnego wyboru. Stosowane metody:
 - pogadanka,
 - spotkanie ze specjalistą,
 - prezentacja filmu,
 - wycieczka tematyczna,
 - praca w oparciu o tekst,
 - prezentacja teatralna itp.
2. **Strategia edukacyjna** – jej celem jest pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności życiowych, tj. nawiązywaniu kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem,

rozwiązywanie konfliktów wewnętrznych, przeciwstawianie się naciskom otoczenia.

Stosowane metody:

- dyskusje,
- przedstawienia,
- realizacja znanych programów edukacyjnych,
- symulacje różnych sytuacji życiowych,
- burza mózgów,
- rysunki,
- praca w małych grupach,
- gry i zabawy dydaktyczne,
- drama,
- uroczystości itp.

3. **Strategia alternatyw** – pomoc w zaspokajaniu potrzeby sukcesu, przynależności, satysfakcji życiowej poprzez zaangażowanie w działalność artystyczną, społeczną, sportową. Metody działań:

- koła zainteresowań
- wycieczki,
- konkursy,
- zajęcia i zawody sportowe,
- wystawy i prezentacje prac itp.

4. **Strategia interwencyjna** – pomoc uczniom w rozwiązywaniu problemów, wspieranie w sytuacjach kryzysowych. Stosowane metody:

- interwencja w środowisku szkolnym ucznia,
- pomoc psychologiczna, pedagogiczna (prowadzona przez specjalistę),
- terapia specjalistyczna indywidualna, grupowa (prowadzona przez specjalistę).

VI. Działania szkoły w zakresie profilaktyki pierwszego stopnia

DZIAŁANIA SKIEROWANE DO MŁODZIEŻY

Strategia informacyjna

- ułatwia uczniom wejście w społeczność szkolną poprzez znajomość regulaminów,
- dostarcza wiedzy o skutkach uzależnień, wyjaśnia mechanizm uzależnienia,
- umożliwia przejście od roli odbiorcy do aktywnego uczestnika warsztatów.

Zadania	Forma realizacji	Odpowiedzialny
Zapoznanie z obowiązującymi regulaminami	<ul style="list-style-type: none">- zapoznanie uczniów na godzinach wychowawczych ze Statutem Szkoły, WSO, Programem Wychowawczym, Planem pracy wychowawczej, Szkolnym Programem Profilaktyki- zapoznanie na godzinach organizacyjnych z PSO, regulaminami pracowni, wymaganiami edukacyjnymi,- zawarcie umów i kontraktów (np. dotyczących zasad usprawiedliwiania nieobecności)	nauczyciele wychowawcy nauczyciele przedmiotów
Podnoszenie poziomu świadomości i kultury prawnej uczniów i wyrabianie nawyku poszanowania prawa	<ul style="list-style-type: none">- godziny wychowawcze dotyczące praw i obowiązków uczniów,- lekcje historii i WOS dotyczące praw człowieka- spotkania z przedstawicielami policji na temat prawnej odpowiedzialności młodzieży- aktualizowanie zapisów prawa wewnątrzszkolnego przy współudziale przedstawicieli samorządu uczniowskiego	Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele historii i WOS Pedagog szkolny
Zapoznanie z zagrożeniami XXI wieku	<ul style="list-style-type: none">- przedstawienie młodzieży zagrożeń związanych z zażywaniem „dopalaczy”- godziny wychowawcze o motywach sięgania po środki uzależniające	Nauczyciele wychowawcy Higienistka szkolna

	<ul style="list-style-type: none"> - godziny wychowawcze o społecznych, ekonomicznych i psychicznych skutkach uzależnień - godziny wychowawcze z pielęgniarką szkolną na temat higieny - godziny wychowawcze i lekcje biologii dotyczące zasad właściwego odżywiania się (anoreksja, bulimia) - gazetki tematyczne dotyczące zagrożeń i uzależnień - projekcje filmów - przedstawienia o tematyce profilaktycznej - organizowanie akcji profilaktycznych (Światowy Dzień Walki z AIDS, „Mam haka na raka”) 	Nauczyciele biologii
Tworzenie bezpiecznego, wolnego od uzależnień środowiska wychowawczego szkoły	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie uczniów z punktami Statutu dotyczącymi zakazu używania środków uzależniających i opuszczania szkoły podczas zajęć lekcyjnych - systematyczne kontrole terenu szkoły, toalet i pomieszczeń szkoły w ramach dyżurów nauczycieli - przestrzeganie zakazu zażywania środków uzależniających podczas wszystkich imprez szkolnych 	Nauczyciele przedmiotów Dyrekcja szkoły

Strategia edukacyjna

- wspiera rozwój osobowy ucznia,
- obejmuje działania zorientowane na właściwy wybór, rozwijanie świadomości i samooceny,
- zakłada, że jednostka dobrze przystosowana i dobrze radząca sobie z trudnościami będzie zdolna do podejmowania racjonalnych decyzji,
- przygotowuje młodych ludzi do radzenia sobie z negatywną presją rówieśników,
- kształtuje postawy asertywności, uczy mówienia „nie”, wyrażania własnych opinii i oczekiwań oraz dobierania sobie przyjaciół

Zadania	Forma realizacji	Odpowiedzialny
Przeciwdziałanie sytuacjom stresowym	<ul style="list-style-type: none"> - integracja zespołów klasowych w ramach godzin wychowawczych, imprez szkolnych i wycieczek - spotkania z pedagogiem i psychologiem szkolnym - realizacja godzin wychowawczych na temat efektywnego uczenia się - organizowanie pomocy koleżeńskiej - rozpoznawanie sytuacji rodzinnej ucznia poprzez ankiety, wywiady, spotkania z rodzicami - przedstawianie trudnych sytuacji, problemów zdrowotnych, adaptacyjnych, edukacyjnych młodzieży na posiedzeniach RP, zespołu wychowawczego - opieka nad uczniami posiadającymi opinię Poradni Pedagogiczno- Psychologicznej - wspomaganie uczniów i ich rodziców w nawiązaniu kontaktów z Poradnią Pedagogiczno- Psychologiczną 	Nauczyciele wychowawcy Pedagog szkolny Psycholog szkolny
Kształtowanie i wzmacnianie poczucia własnej wartości, budowanie postaw empatii i zaufania	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie integracyjnych imprez klasowych - godziny wychowawcze o zainteresowaniach i planach uczniów - eksponowanie na forum klasy i szkoły osiągnięć naukowych, sportowych i artystycznych uczniów - organizowanie kół zainteresowań, konkursów umożliwiających uczniom rozwijanie talentów, zainteresowań, uzdolnień 	Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów
Łamanie stereotypów – fałszywych przekonań o rzeczywistości	<ul style="list-style-type: none"> - przekształcanie przekonań normatywnych na prawdziwe poprzez rzetelne przekazywanie danych, organizowanie przedsięwzięć łamiących (np. zabawa szkolna bez papierosów, itp.) 	Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów

Doskonalenie umiejętności interpersonalnych	<ul style="list-style-type: none"> -zapoznanie uczniów na godzinach wychowawczych lub zajęciach z pedagogiem lub psychologiem z zasadami skutecznej komunikacji oraz poprawnego rozwiązywania konfliktów - godziny wychowawcze lub tematy na lekcjach religii o hierarchii wartości, ideałach - dyskusje na języku polskim o wzorcach osobowych w literaturze 	<p>Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele poloniści Nauczyciele religii Pedagog szkolny Psycholog szkolny</p>
Kształtowanie asertywnych postaw wobec środków uzależniających	<ul style="list-style-type: none"> - godziny wychowawcze poświęcone zachowaniom asertywnym - realizacja na godzinach wychowawczych tematów o systemie wartości, kształtowaniu charakteru, itp. - spotkania z psychologiem, pedagogiem, osobami pracującymi z młodzieżą uzależnioną - realizacja profilaktycznych programów edukacyjnych - spotkania z przedstawicielami policji, pogadanki na temat skutków prawnych zażywania środków odurzających 	<p>Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów Pedagog szkolny Psycholog szkolny</p>
Kształtowanie postaw tolerancji	<ul style="list-style-type: none"> - dyskusowanie o problematyce tolerancji na godzinach wychowawczych, religii, wychowaniu do życia w rodzinie, itp. - gazetki tematyczne, konkursy plastyczne 	<p>Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów Pedagog szkolny Psycholog szkolny</p>
Kształtowanie: - odpowiedzialności za siebie i innych, za podejmowane decyzje i zachowania - społecznej użyteczności	<ul style="list-style-type: none"> - godziny wychowawcze na temat właściwych wyborów - działalność w organizacjach szkolnych i pozaszkolnych - zachęcanie do pomocy koleżeńskiej - angażowanie młodzieży w działalność charytatywną (zbiórka odzieży, kwesty pieniężne) 	<p>Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów Pedagog szkolny Psycholog szkolny</p>
Przygotowanie do zdawania egzaminów	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja tematyki „Jak zdać egzamin?” na wszystkich przedmiotach maturalnych - udział w Drzwiach Otwartych uczelni - spotkania z doradcą zawodowym 	<p>Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów Pedagog szkolny</p>

		Psycholog szkolny
Zapoznanie z technikami relaksacyjnymi, redukującymi napięcie przed egzaminami	- godziny wychowawcze na temat radzenia sobie ze stresem - zajęcia z pedagogiem lub psychologiem na temat metod relaksacyjnych	Nauczyciele wychowawcy Pedagog szkolny Psycholog szkolny

Strategia alternatyw

- koncentruje się na tym co zdrowe, przyjemne i służy młodemu człowiekowi,
- pozwala podejmować nową aktywność, sprawdzić się w dziedzinach wybranych,
- działania są zróżnicowane tak, aby dostosować je do specyfiki potrzeb i możliwości uczniów,
- organizuje i wskazuje „bezpieczne” zagospodarowanie czasu wolnego,
- jest skuteczna, bo angażuje młodzież w ich przygotowanie,
- nazywana jest często profilaktyką ukrytą, bowiem nie zawsze kojarzy się młodzieży z uzależnieniem.

Zadania	Forma realizacji	Odpowiedzialny
Zajęcia sportowe	- zajęcia wychowania fizycznego w salach gimnastycznych i na boiskach szkolnych - sportowe rozgrywki międzyklasowe i międzyszkolne w piłkę siatkową, koszykową i nożną - klasowe wycieczki rowerowe i biwaki - Dzień Sportu	Nauczyciele wychowania fizycznego Nauczyciele wychowawcy
Zajęcia pozalekcyjne	- koła przedmiotowe - SKS - zajęcia wyrównawcze do matury dla uczniów klas maturalnych - indywidualne przygotowanie uczniów do olimpiad i konkursów	Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów
Organizacja imprez masowych	- biwaki, wycieczki klasowe, spotkania integracyjne (np. wigilie klasowe) - wyjazdy na spektakle teatralne i filmowe	Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów

	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie dyskotek i zabaw "wolnych" od uzależnień - wykłady podsumowujące akcje profilaktyczne 	
Praca w organizacjach działających w szkole	<ul style="list-style-type: none"> - działalność SU - Szkolne Koło Wolontariatu - PCK - kółko biologiczne 	Opiekunowie Samorządu Szkolnego Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów
Organizacja i propagowanie olimpiad, konkursów i zawodów	<ul style="list-style-type: none"> - udział w olimpiadach przedmiotowych - udział w konkursach wiedzy - udział w zawodach sportowych - organizacja i udział różnorodnych konkursach wewnątrzszkolnych, szkolnych, powiatowych, wojewódzkich 	Nauczyciele przedmiotów
Zapobieganie problemom w nauce	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie pomocy koleżeńskiej - konsultacje nauczycieli przedmiotów - opieka pedagoga szkolnego i wychowawcy nad osobami posiadającymi opinię Poradni Pedagogiczno- Psychologicznej - systematyczne informowanie rodziców o postępach w nauce - godziny wychowawcze na temat „Jak się uczyć?” - indywidualizowanie nauczania - motywowanie uczniów do nauki 	Nauczyciele wychowawcy Nauczyciele przedmiotów Pedagog szkolny Psycholog szkolny
Redukcja problemów wynikających z niedostatku społecznego	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca pedagoga i wychowawców z Ośrodkami Pomocy Społecznej - zwolnienia ze składek na ubezpieczenie i Radę Rodziców - organizacja kiermaszów książek 	Psycholog szkolny Pedagog szkolny Nauczyciele bibliotekarze

DZIAŁANIA SKIEROWANE DO RODZICÓW

Zadania	Formy realizacji
<p>Informowanie o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracy szkoły i jej regulaminach - funkcjonowaniu dziecka w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie ze Statutem Szkoły, WSO, Programem Wychowawczym, informowanie o organizacji roku szkolnego, planach lekcji, działalności kółek, terminach wywiadówek - informowanie o wynikach w nauce i zachowaniu na dyżurach dla rodziców - rozmowy telefoniczne z rodzicami wizyty w domu ucznia - umożliwienie rodzicom korzystania z dziennika elektronicznego
<p>Włączanie rodziców do pracy szkoły</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przy tworzeniu programów i planów wychowawczych uzyskiwanie do rodziców informacji dotyczących ich potrzeb i oczekiwań - spotkania z wychowawcami (indywidualne i grupowe) - rozpoznawanie oczekiwań rodziców (ankiety) - pomoc rodziców przy organizacji imprez klasowych i szkolnych - zapraszanie rodziców na imprezy klasowe i szkolne
<p>Doskonalenie wiedzy i umiejętności z zakresu wychowania i profilaktyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania z pracownikami instytucji działającymi na rzecz dzieci i rodzin - pedagogizacja rodziców na temat zagrożeń związanych z zażywaniem przez młodzież „dopalaczy” - spotkania z pracownikami policji, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej - zajęcia, warsztaty zgodnie z zapotrzebowaniem - wskazanie literatury pedagogiczno-psychologicznej - indywidualne spotkania z wychowawcą, pedagogiem - spotkania rodziców z dyrektorem szkoły

DZIAŁANIA SKIEROWANE DO NAUCZYCIELI

Zadania	Formy realizacji
Stale doskonalenie umiejętności wychowawczych i profilaktycznych	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie rad szkoleniowych dotyczących profilaktyki zażywania przez młodzież środków psychoaktywnych – narkotyków, dopalaczy - poznawanie przepisów określających pracę wychowawczą i profilaktyczną szkoły - pomoc przy opracowaniach klasowych programów profilaktycznych - pokazowe lekcje dotyczące profilaktyki - wskazywanie literatury psychologiczno-pedagogicznej
Propagowanie kursów i szkoleń dotyczących profilaktyki	<ul style="list-style-type: none"> - informowanie o kursach, szkoleniach w pokoju nauczycielskim - informowanie o formach doskonalenia podczas rad pedagogicznych i szkoleniach z zakresu profilaktyki - diagnozowanie potrzeb w zakresie doskonalenia - mobilizacja do udziału w kursach - promowanie nauczycieli doskonalących się w wychowaniu i profilaktyce - zachęcanie do tworzenia własnych programów profilaktycznych
Spotkania z pracownikami instytucji działających na rzecz dzieci	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania z pracownikami: Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Zespołu Kuratorskiego przy Sądzie dla Nieletnich, Policji, pracujących z młodzieżą uzależnioną
Wspieranie wychowawców w ich działaniach wychowawczo - profilaktycznych	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania wychowawców z pedagogiem i psychologiem w celu rozwiązywania problemów wychowawczych w klasach - praca w zespołach samokształceniowych – zespołach przedmiotowych, zespole wychowawczym

VII. Oczekiwane efekty działalności profilaktycznej pierwszego stopnia

Uczniowie mają szeroką wiedzę o:

- problemie uzależnień bezpośrednich i odległych w skutkach,
- związkach między odurzeniem a innymi chorobami, np. AIDS,
- niebezpieczeństwie jednoczesnego używania środków chemicznych, leków i alkoholu,
- wpływie środków odurzających na różne formy aktywności człowieka (nauka, praca, sport),
- skutkach prawnych, społecznych i ekonomicznych używania środków odurzających,
- placówkach interwencyjnych dla osób zagrożonych lub uzależnionych,
- placówkach i formach pomocy młodzieży,
- prawach ucznia i człowieka,
- możliwościach alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
- aktach prawnych regulujących życia szkoły.

Zmiany w postawach i zachowaniu

Uczeń:

- dysponuje umiejętnością przeciwstawiania się presji do używania środków odurzających,
- zachowuje abstynencję do poszczególnych lub wszystkich środków odurzających,
- dba o własne bezpieczeństwo,
- nawiązuje przyjaźń z rówieśnikami zachowującymi wolność od środków odurzających,
- przyjął prawidłową postawę wobec używania środków odurzających,
- zmienił postawę wobec odurzających się rówieśników,
- ma poczucie własnej wartości i wie, jak pracować nad jej podnoszeniem,
- zna zasady dobrej komunikacji,
- potrafi określić i nazwać pozytywne i negatywne emocje,
- rozumie, czym jest stres i wie, jak sobie z nim poradzić,
- zna sposoby rozwiązywania konfliktów,
- rozumie istotę zachowań asertywnych.

Aktywność alternatywna uczniów

Uczeń:

- włącza się do realizacji programów profilaktycznych i działań interwencyjnych,
- angażuje się w programy wsparcia rówieśniczego i pomocy koleżeńskiej,

- podejmuje działania o charakterze wolontarystycznym,
- uczestniczy w formach aktywności wykluczających używanie środków odurzających,
- pełni funkcje społeczne w szkole.

Pozytywne zmiany w funkcjonowaniu szkolnym

Uczeń:

- osiąga pozytywne wyniki w nauce,
- podejmuje wartościowe cele edukacyjne, np. turnieje, olimpiady, konkursy, studia,
- uczestniczy w zajęciach sportowych i innych nadobowiązkowych działaniach pozalekcyjnych,
- nie opuszcza zajęć szkolnych,
- przestrzega postanowień statutu.

VIII. Działania szkoły w zakresie profilaktyki drugiego stopnia

Działania profilaktyczne stopnia drugiego odnoszą się do osób z grup podwyższonego ryzyka.

Zaliczamy do nich osoby, które:

- a) żyją w złych warunkach ekonomicznych,
- b) wychowywane są w rodzinach patologicznych,
- c) doświadczyły przemoc y fizycznej i psychicznej,
- d) doświadczyły przez dłuższy czas bólu fizycznego (choroby, urazy) oraz u których pojawiły się w zachowaniu już takie objawy jak:
 - wagary,
 - zachowania agresywne, posługiwanie się wulgaryzmami,
 - porzucenie szkoły,
 - podejmowały próby samobójcze,
 - utrzymują kontakty z rówieśnikami odurzającymi się lub z grupami, w których, normą są zachowania dysfunkcyjne,
 - mają za sobą próby ze środkami odurzającymi,
 - podjęły zbyt wcześnie inicjację seksualną.

W przypadku stwierdzenia zachowań nagannych (na podstawie rozmowy z wychowawcą, uczniem, wizyty domowej) pedagog lub dyrektor szkoły podejmują działania zmierzające do zminimalizowania ich skutków, przewycięzania zachowań destrukcyjnych i obniżenia prawdopodobieństwa wystąpienia ich w przyszłości (tzw. profilaktyka objawowa).

Są to:

- a) działania interwencyjne (kierowanie do specjalistycznych poradni, lekarzy, na zajęcia grup terapeutycznych),
- b) nagany dyrektora lub wychowawcy - mają powstrzymać zachowanie sprzeczne z normami regulaminowymi i wpłynąć na poprawę postępowania ucznia naruszającego te normy,
- c) przegrupowanie indywidualne i zbiorowe (chodzi o rozbitcie grupy nieformalnej np. zmiana klasy, szkoły).

W ramach wczesnej interwencji bezpośrednie działania prowadzi:

- a) pedagog szkolny (indywidualne rozmowy, współpraca z rodziną, z wychowawcą klasy, kierowanie do specjalistycznych poradni),
- b) specjaliści zewnętrzni (Zespół Kuratorów przy Sadzie dla Nieletnich),
- c) specjaliści wewnętrzni,
- d) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,

VIII. Obowiązki osób odpowiedzialnych za realizację programu

Obowiązki dyrektora:

1. Dąży do integracji grona pedagogicznego, Rady Szkoły, SU i ich współpracy w procesie profilaktyki.
2. Planuje rady szkoleniowe z zakresu profilaktyki.
3. Analizuje możliwości szkoły w dziedzinie realizacji programu.
4. Kontroluje realizację programu profilaktyki w szkole i dba o właściwy podział obowiązków w jego ramach oraz o systematyczne dokumentowanie jego realizacji (wpis w dziennikach wychowawcy, pedagoga).
5. Zna przepisy prawne dotyczące działalności profilaktyki szkoły.

6. Podejmuje ostateczną decyzję wobec uczniów, którzy posiadają, rozprowadzają , odurzają się środkami uzależniającymi lub nie przestrzegają statutu szkoły.
7. Aprobuję alternatywne formy spędzania czasu wolnego i mobilizuje nauczycieli i uczniów.
8. Dąży do stworzenia wokół szkoły stref wolnych od środków uzależniających.
9. Promuje nauczycieli doskonalących się w zakresie wychowania i profilaktyki.
10. Sprzyja pozytywnym relacjom nauczyciel - uczeń, między uczniami oraz nauczyciel - rodzic.
11. Wspiera finansowo działania profilaktyczne na miarę możliwości szkoły.
12. Wyznaczenie koordynatora do spraw profilaktyki w szkole.

Obowiązki pedagoga szkolnego:

1. Prowadzi diagnozę zagrożeń młodzieży w środowisku szkolnym i poza nim.
2. Informuje Radę Pedagogiczną o sytuacji wychowawczej w szkole i zagrożeniach oraz o problemach młodzieży.
3. Może prowadzić szkolenia Rady Pedagogicznej na temat uzależnień, profilaktyki, zagrożeń, itp.
4. Prowadzi warsztaty i spotkania w klasach.
5. Nie lekceważy sygnałów o potrzebie pomocy uczniom.
6. Współpracuje z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny i dzieci.
7. Rozpoznaje potrzeby ekonomiczne uczniów.
8. Systematycznie doskonali się w zakresie wychowania i profilaktyki oraz pomocy uczniom.
9. Współpracuje z rodzicami poprzez:
 - a) indywidualne spotkania i porady,
 - b) zajęcia z rodzicami,
 - c) informowanie o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej.

Obowiązki nauczycieli (nauczycieli wychowawców):

1. Poszerzają wiedzę na temat środków uzależniających, zagrożeń młodzieży, zasad komunikacji i rozwiązywania problemów (zdobywają kompetencje w zakresie profilaktyki).
2. Znają bardzo dobrze plan profilaktyki szkoły i uwzględniają go w swoich przedmiotach, planach wychowawcy klasy.
3. Zapoznają uczniów klasy i rodziców z zamierzeniami profilaktycznymi na dany rok.
4. Uczestniczą w radach szkoleniowych dotyczących zagrożeń młodzieży.
5. Starają się wprowadzać programy profilaktyczne dla uczniów i rodziców.
6. Uważnie obserwują swoich uczniów i reagują na pierwsze niepokojące objawy.
7. Starają się poznać środowisko rodzinne uczniów.
8. Utrzymują stały kontakt z rodzicami, pedagogiem i informują ich o wynikach nauce i sytuacji wychowawczej (palenie, picie, agresywne zachowanie, wagary, oceny niedostateczne).
9. Nie są "pobłażliwi", ale zachowują dyskrecję co ułatwia uczniowi funkcjonowanie w szkole.
10. Działają zgodnie z Kodeksem Praw Ucznia, z Konwencją o Prawach Dziecka.
11. Współpracują z pedagogiem.
12. Dostarczają wzorców konstruktywnego stylu życia .
13. Pozyskują uczniów i rodziców do uczestnictwa w działaniach profilaktycznych.
14. Utrzymują osobowe relacje z uczniami (poprzez konsultacje, indywidualne rozmowy, organizację pomocy koleżeńskiej w nauce).
15. Są dyskretni, ale i ostrożni.

Obowiązki rodziców:

1. Uczestniczą we wszystkich spotkaniach organizowanych przez szkołę.
2. Reagują na każde wezwanie do szkoły.
3. Znają program wychowawczy i profilaktyki szkoły i wyrażają o nim swoje opinie.
4. Zdobywają wiedzę na temat potrzeb dzieci, zagrożeń wieku dojrzewania i sposobów przeciwdziałania im.
5. Dostarczają wzorów konstruktywnego stylu życia dzieciom.

6. Uczestniczą w pedagogizacji i programach profilaktycznych skierowanych do rodziców.
7. Włączają się aktywnie w życie klasy poprzez:
 - a) udział w realizacji godzin wychowawczych,
 - b) udział w imprezach kulturalnych i wycieczkach klasowych.
8. Zdobywają rzetelną wiedzę na temat środków odurzających, potrafią rozpoznać sygnały ostrzegawcze.
9. Dbają o dobry kontrakt z dzieckiem.

VIII. Ewaluacja programu

Oceny efektów realizacji programu profilaktyki szkolnej, obok bieżącego monitorowania, dokonuje się w trakcie posiedzeń Rady Pedagogicznej – podsumowujących pracę w pierwszym i drugim półroczu roku szkolnego. Wynikające z oceny wnioski, przekazywane są do wiadomości Rady Rodziców Szkoły. Ocenie podlegają następujące elementy programu:

- funkcjonowanie pomocy pedagogicznej,
- tematyka pedagogizacji rodziców uczniów na spotkaniach z wychowawcami klas,
- realizacja zaleceń zawartych w orzeczeniach poradni PP oraz poradni specjalistycznych,
- realizacja tematyki profilaktyki zawartych w planach pracy wychowawców klas,
- udział nauczycieli w formach zewnętrznego doskonalenia zawodowego z zakresu profilaktyki,
- innowacje i projekty wychowawcze w zakresie profilaktyki,
- realizacja programów profilaktycznych,
- występowanie czynników, rodzajów i przyczyn zachowań ryzykownych,
- występowanie czynników chroniących.

Ewaluację prowadzi dyrektor szkoły, pedagog szkolny i zespół profilaktyczny.